

Տարեկան գինն է . . . 110 ղոշ
Վեցամսեայ . . . 75
Եռամսեայ . . . 40
Մէկ ծանուցումը տողին 3 ղոշ առաջ է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին
եւ 16 ին կը սկսին :

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ծամբու
ծախքը առնողին վրայ է :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ ինչէ գրութիւն, խմբագրին պիտի
ուղղուի . եւ ասոնց ծամբուն ծախս
քը երկուցին վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 28 ՅՈՒՆԻՍԿԱՆ

Գաղղիոյ ու Մեղղիոյ տէրութեանց մէջ հաստատուած առեւտրական նոր դաշնագրութիւնը եւ այս դաշնագրութեան պատճառաւ Գաղղիոյ մէջ ըլլալիք անտեսական նոր կարգադրութիւնները քիչ մը ժամանակ մոռցուցին խաւաքական ինքիւրը :

Մինչեւ հիմա շատ բերքեր ու ձեռագործներ կային Մեղղիոյ ու Գաղղիոյ մէջ, որ մէկ երկրէն միւսը չէին կրնար անցնիլ . ապրանքներ ալ կային որ կրնային անցնիլ, բայց հարիւրէին 20, 30, 40 վճարելով, եւ այս արդիւնքներուն ու ծանր տուրքերուն նպատակն էր՝ ներքին բերքերն ու արտեւստագործ ապրանքները օտար բերքերուն ու ապրանքներուն հետ տամուտը խնայել : Մեղղիոյ անտեսականներն այս դրութիւնը ժողովրդոց ընդհանուր շահուն եւ արտեւստից ու ծառայութեանց յառաջ երթալուն փնտրեցին : Գաղղիոյ անտեսականներն այս դրութիւնը ժողովրդոց ընդհանուր շահուն եւ արտեւստից ու ծառայութեանց յառաջ երթալուն փնտրեցին : Գաղղիոյ անտեսականներն այս դրութիւնը ժողովրդոց ընդհանուր շահուն եւ արտեւստից ու ծառայութեանց յառաջ երթալուն փնտրեցին :

Գաղղիացւոց կայսրն այս յայտնի փորձերէն համոզուելով, առեւտրական ազատութիւնը Գաղղիոյ մէջ ալ մտցունելու գտնեց, եւ այս նպատակաւ Մեղղիոյ հետ դաշնագրութիւն մը ընելով՝ անոր դործադրութեանը վերաբերեալ նոր անօրէնութիւններ առաջարկեց՝ յատուկ նամակ մը գրելով իւր Պետութեան պաշտօնէին : Մհաւարի յիշեալ նամակին ղրկաւոր կէտերը :

« Գ. Պաշտօնեայ .

« Թէպէտ եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ մէկ քանի կէտերով վաղ քիչ քիչ անստուգութիւն կը տիրէ, այսու ամենայնիւ կրնանք վստահութեամբ նախատես ըլլալ անոնց խաղաղական փերպով լուծուելուն : Աւստի ժամանակն եկաւ որ ազգային հարցաւորութեան զանազան ճիւղերուն նոր թընդեր մը տալու միջոցներուն զբաղիմք :

« Եւս նպատակաւ նոր կարգադրութեան մը հիմեր կը խրկեմ ձեզ, որոց մէջ մասը խորհրդարաններուն հաւանութիւն :

* Այսինքն քիչ քանի մը դործարանատէրներու (Փապրիքարթօր) կամ օտարաւոր արտեւստներուն շահը մտածելով բոլոր ժողովուրդն անոնց հարկատու ընելու քննէ, միւս կողմէն ալ հետամուտ լինելով խաղաղութեան արտեւստից եւ ծառայութեանց առաջ երթալու արդիւնքը :

նը պէտք է ստանան, եւ որոց վրայ պէտք է որ ձեռք պաշտօնակիցներուն հետ խորհրդակցելով, երկրագործութիւնը առեւտրականներն ու վաճառականութիւնը աւելի ծաղկեցնելու յարմար միջոցներ պատրաստելու համար :

« Երկար ժամանակէ ի վեր կը քալողիք սա ճշմարտութիւնը թէ վաճառականութիւնը ծաղկեցնելու համար փոխանակութեան միջոցները շտապեցնելու է . թէ արտեւստներն առանց հետամուտ լինելու անշարժ կը մնան, եւ քաղաքի գինը կը պահեն, որ ծախքով յառաջագործութեանը արդեւք են (սուղ բլաշուուն համար շատ չեն ծախել) . թէ արտեւստները օրէ օր չծաղկելով՝ գրաւաւորութիւնն ալ տղայութեան մէջ կը մնայ : Բնէ է որ հասարակաց բարօրութեան տարեքներուն զարգացմանը մէջ ասոնք ամենաշատ իրարու հետ կապուած են : Բայց էական խնդիրն է դիտարկել թէ անքանի ինչ սահմաններու մէջ պէտք է նպատակաւոր այս դաշնագրան շահերուն, եւ ինչ նախապատուութեան կարգ պէտք է ցուցնել ասոնց ամեն մէկուն :

« Մեր դուրսի հետ ունեցած առեւտրական բերքերուն փոխանակութեամբ զարգացնելն առաջ պէտք է մեր երկրագործութիւնը բարելաւելն եւ մեր արտեւստները ազատել ներքին արդեւքներէ որովք ստորնութեան պայմաններու մէջ կը մնան :

« Երկրագործութեան մասին, պէտք է վարկի կամ փոխառութեան վերաբերեալ հաստատութեանց բարելաւումն մասնակից ընել զայն, դաշտերուն մէջ եղած անտեսները վերացնել, ու այն հողերը մշակել տալ, լեռներն ու ձորիկներն ջրաբերելու, չոր հողերը ջրով ու մշակել ընել՝ ամեն տարի մեծ դուրս մը սահմանելով այս մեծ դործերուն : Եւսանկով անմշակ երկրները մշակելու երկրներ ըլլալով, գեղերը կը հարստացնեն եւ տէրութեան ըրած ծախքերն ալ այն մշակելի եղած հողերուն մէջ մասը վաճառելով կրնայ գոցիլ :

« Արտեւստական բերքերը քաղաքներու համար, անոնց ամենահարկաւոր եղած նախնական նիւթերը տուրքէ ազատ ընելու է, եւ չափաւոր շահով ըստակ փոխ տալու է անոնց որ իրենց դործիքներն ու նիւթերը կատարելագործեն :

Եւս ժամանակը փոխանակութեանց միջոցներուն բազմապատկելով վաճառականութեան ալ զարգացումը կուգայ իրեն վերջիլիւն միջոցներուն բնական հետեւանք : Աւստի շատ ըզված ու դոր-

ծածկած նիւթոց վրայի տուրքերն հետք հետէ պակսեցնելու հարկ մըն է . ինչպէս նաեւ մեր առեւտրական յարաբերութիւնները սահմանաւորող արգելական դրութեան տեղ պաշտպանողական տուրքեր զննել ալ հարկ է :

« Եւս միջոցներով երկրագործութիւնը կրնայ իր բերքերը քշելու տեղ գտնել . արտեւստները ներքին արդեւքներէ ազատելով, կառավարութեան նըպատակաւորութեան, հետամուտ լինելու միջոցով, կրնան դորաւոր կերպով միջոցաւոր արտեւստական բերքերուն հետ, եւ մեր վաճառականութիւնը՝ փոխանակութեանը, նոր թախք մը կառնու :

« Երջապէս բուրգին ու բամբակին տուրքը վերնայ :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

երաշխաւորութիւն մը չկրնար ունենալ :

Գաղղիոյ մէջ կայսեր նամակին ազդեցութիւնն ընդհանրապէս միակերպ չէր : Եւս արքային եւ միջնորդի պաւտանքը, եւ բոլոր ծովեկերայ քաղաքներն ազատ փոխանակութեան կողմնակից ըլլալով՝ ամբողջ ուրախութեամբ կը պահէին, փան զի Մեղղիոյ հետ առեւտրական յարաբերութեանց բազմապատկելը շահաւոր է իրենց : Բայց հիւսիսային քաղաքներն ուսմանը՝ ուր բամբակի եւ երկաթի գործարաններ շատ կան, մեծ շփոթութեան մէջ ինկած են, եւ Մեղղիոյ երկաթին ու բամբակեղենից Գաղղիա մտնելը մեծ վտանգ կը պատճառէ իրենց : Եւս պատճառաւ Գաղղիոյ ամեն կողմը ժողովներ կը ըլլան, եւ մէկ կողմէն երկրագործներն ու վաճառականները շնորհակալութեան ուղերձներ կը արտագրեն ու կը խրկեն կայսրի, միւս կողմէն գործարանատէրները աղերսաւորութեամբ կը մատուցանեն որպէս զի իրենց շահերն ապահովեցնելու ուշադրութիւն ըլլայ առաջարկեալ առեւտրական անօրէնութիւններուն մէջ :

Գաղղիական Բնի լրագիրը քանի մը տեղեկութիւններ կուտայ Գաղղիոյ ու Մեղղիոյ մէջ եղած առեւտրական դաշնագրութեան վրայ : Յիշեալ տեղեկութիւններուն նայելով՝ դաշնագրութեան նիւթ եղած գլխաւոր կէտերն հետեւեալներն են :

1860 յուլիս 1 էն սկսեալ Գաղղիա մտած բամբակներն ու բուրգերը մաքս չպիտի վճարեն : Մեղղիայէն եկած հանքային ածուխը Պէրձիքայէն եկածներուն հաւասար մաքս պիտի վճարեն : 1860 հոկտ. 1 էն սկսեալ շաքարին մաքսը պիտի պակսի : 1861 յուլիս 1 էն սկսեալ՝ կտաւի ու կանեփի մանածներն ու գործածները՝ որ մինչեւ հիմա չէին կրնար Գաղղիա մտնել, հարիւրին 20-30 մաքս վճարելով՝ պիտի մտնեն : 1861 հոկտ. 1 էն սկսեալ Մեղղիոյ ու բերքը որ եւ ինչ ապրանքներ որ Գաղղիա չեն կրնար մտնել, պիտի մտնեն :

Եւս փոխարէն, Գաղղիայէն Մեղղիա մտած գինիները որ հարիւրին հարիւր յիսուն մաքս կը վճարեն, հարիւրին 28 միայն պիտի վճարեն : Գաղղիոյ մետաքսն ու մետաքսեղեններն ալ առանց մաքս վճարելու Մեղղիա պիտի մտնեն :

Թաւաշ լրագիրը վերջիլիւն դաշնագրութեան ստորագրելը ծանուցանելով, կրտէ թէ Գաղղիոյ ու Մեղղիոյ կառավարութեանց յարաբերութիւնները խիստ մտերմական եղան :

Գերմանական լրագիրներէն ալ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս առաջար-

կայինքնաշարքը :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

« Եւս արքայի ու խաչմէկ տուրքերն հետք հետէ թելելու է :

1

Ի ՏՊՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՄ. ՉԻՆԻՔԻ ԽԱՆ